

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XII • БРОЈ 236. • 25. ЈУЛ 1983.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕНА 500-ГОДИШЊИЦА ЦЕТИЊА

На великом часу историје

— ГОВОРИО јЕ НАРОДНИ ХЕРОЈ ЈОВО КАПИЧИЋ, ЧЛАН САВЈЕТА ФЕДЕРАЦИЈЕ —

Поводом петвјековног јубилеја Цетиња о историјском развоју понос града и престонице слободе говорио је народни херој Јов Капичић, члан Савјета Федерацije. Истичући да у есају овог јединственог споменика можемо наћи своје црногорско име, своје национално биће и своју државност, он се осврну на деценије и стогодишња борби за слободу, на популарну миленујум дуго храње са непријатељима напретка, па је, на крају рекао:

ТРИНАЕСТИ ЈУЛ — ДАН ПОНОСА И СЛАВЕ

„...Окупљени данас овде, на великом часу историје, ми смо свесни да је величествени храм слободе, зидан вјековима на Цетињу, добио 13. јула 1941. године још један чврсти ослонац у својим темељима. Тога дана почело је једно велико поглавље борбе Цетиња, којим је исписана нова страница у стародревну књигу наше прошлости. Тај дан је спој с вјековима наше борбе за независност и истинска подударност са свим крупним догађајима наше прошлости. Тог дана поново је запалена она иста слободарска ватра која је много пута памтјела у великим сударима сина овог криза са најездом освајача и тлачитеља. Тога дана су се улиле и последње ка-

пи суда и крви у чашу којом је историја наздравила Цетињу као граду хероју из наших дана.

Рат и окупација скупо су стајали нашу земљу, која је доживјела разарање и уништавање, док су људи и људске тековине нестајале у крви, пожарима и пепелу заришта. Али, као и раније у својој историји, Цетиње и народ Црне Горе, с другим народима Југославије, није склонули пред непријатељем. Водила се борба на живот и смрт с фашистичким окупатором и домаћим издајничима. То је била борба за национални опстанак, за слободу или смрт у фашистичком ропству. Отуда потичу извори енергије и упорности, храбrosti и пожртвовања, издржљивости и оптимизма — зато су они увијек били присутни међу народним борцима, иако су услови ратовања захтијевали од њих натчовјечанске жртве и напоре.

Година 1941. била је злобна и пријетећа. То је било вријеме када су се судбине људи и земаља нагло мијењале, када су се животни интереси цијеле људске заједнице из темеља потресали, када се цивилизација свијета нашла угрожена пред воловима империјализма, варварства и мрачњаштва, или чинима фашистичкој идеологији и њиховој војној сили. То је доба пријетило да истребљује народе, уништава државе, прогласи силу за

закон, да потчини свјетску културу и све вриједности чovječanstva творцима криматоријума и истребљивача народа. Ко може ријечима изразити ратнички гениј Цетиња и црногорског народа, који се у том мрклом часу листом дигао на устанак какав свијет до тада није видio? Ко може тјесном опјевати свеопшту жртву једног малог народа да себе стави на највећа искушења која је икада у историји упознаo? Само кроз велико ратно и револуционарно достигнуће, остварено у нашој слободној социјалистичкој заједници, може бити изражено то велико дјelo нашег народа. Само народ, ослобођен и безбједан у свом стваралаштву, може сплести вијенце тог побједи наше прошлости и јунацима који су је на бојном пољу ријешили.

СВОЈОМ И ДУШМАНСКОМ КРВЉУ НАПАЈАЛИ СУ ЗЕМЉУ ЖЕДНУ ЉУДСКЕ КРВИ

Док се припрема оружани устанак, слуге окупатора приредиле су „Петровданску скupштинu“ на Цетињу и 12. јула 1941. проглашома „слободну и независну Црну Гору“. Цетиње је устанком 13. јула одговорило смјело и достојанствено, одбацијући декларације непријатеља. Отпор окупатору Цетиња јасно изражава и Резолуција села Бајица у којој се каже:

Отварање споменика Ивану Црнојевићу

„Ради тог одлучујемо и својим личним потписима дајемо обавезу да по цијену живота наше, породица и наше иметка, нећemo узимати оружје и борити се против устанника“. Свега два дана на Кошћелама код Цетиња касније, 15. јула, одиграла се сјајна битка у којој су јаке снаге фашиста потпуно поражене изненадним и смјешним појасом.

(Наставак на 2. страни)

Милка Планинц посетила Будву

Дан уочи празника црногорског народа, 13. јула, предсједник Савезног извршног вијећа Милка Планинц, боравила је у Будви. С њом су били предсједник Извршног вијећа Скупштине Црне Горе Радivoје Брајовић, потпредсједник и члан СИВ Мијат Шуковић и Намзи Мустафа, члан Републичког извршног вијећа Радоје Контић и друге личности. У пратњи општинских функционера и одговорних руководилаца „Монтенегротуриста“, Милка Планинц је обишла новозаграђени угоститељски комплекс „Авале“ и стари будвански град.

Предсједник Скупштине општине Душан Лијешевић упознао је предсједника Савезног извршног вијећа да ће до краја ове године бити завршена сва инвестиционо-техничка документација за почетак обнове овог старог урбаног језгра које ће послије обнове имати бројне садржаје необично важне за обогаћивање туристичке понуде метрополе црногорског туризма. Милка Планинц је обишла градилиште туристичког насеља „Словенска плажа“, које ће се завршити до краја априла 1984. године.

У дужем разговору с представницима Будве и „Монтенегротуриста“ Милка Планинц се упознала с токовима овогодишње сезоне на будванском ривијери и проблемима туристичког привређивања. Помоћник директора „Монтенегротуриста“ Симо Куљача, између остalog, обавијестио је Предсједника СИВ да су на Црногорском приморју успјешно обновљени угоститељско-туристички капацитети и да ова у нас највећа туристичко-угоститељска организација има исте капацитете као у сезони пре земљотреса. Обавијештена је да ће се до почетка наредне туристичке сезоне завршити комплекс на Словенској плажи и хотел „Форд“ у Котору, који ће представљати нову значајну материјалну базу за даљи развој „Монтенегротуриста“ и Црне Горе.

Д.

ТУРИСТИЧКИ РАПОРТ

Из над очекивања

У току је преbroјавање долара на цијeloj обали и први извјештаји говоре да ће нам туризам, послије прошлогодишње „суше“, имати добру бербу. У овом тренутку — ове редове пишемо када смо већ заплили у другу половину јула — у туристичкој касији је близу 240 милиона долара, што је за око 50 одсто више него лани. На Јадрану борави близу 800.000 гостију, од чега је око 300.000 оних страних, де визних.

У свему овоме наша ријвијера има велику улогу. На њој, што ће рећи све од Јаза до Буљарице, тренутно одмарала око 50.000 туриста, што није забиљежено од рекордног лета 1978. године. Мало места има још у хотелима, углавном оним скучљим, виших категорија, док су одмаралишта кријата, аутокампови такође, а и у домаћој радиности је тешко добити кревет. Колико је гостију најбољи примјер су бензинске пумпе. На је-

дијој — недавно је отворена и друга — средином јула дневно је пунјено 25.000 литара свих врста горива. Колоне су толике да се једва обавља посао.

Какви ће ефекти бити на крају, видјећемо, али је извесно да је од средине јула изванредно кренуло. Једино не ваља то што је много непријављених гостију — домаћини су и ове године наставили по старом. Скривају госте у намјери да изbjегну порез и тако праве неприлике свима које се баве туризмом и угоститељством. Ем поткрадају друштво, ем се не зна ко све борави у појединим кућама. А то је, мора се признати, са становишта општенародне одbrane и друштвене самозаштите, неприхватљиво. Инспектори су на потезу. Посла имају, па, ако пишта друго, нек буде и казни. Од њих не се пунти друштвена каса, а ваљда ће тако несавјеснима полако до лазити памет.

С. Г.

СВЕЧАНО ОБИЉЕЖЕН ДАН УСТАНКА У НАШОЈ ОПШТИНИ

Дан устанка народа Црне Горе свечано је обиљежен на подручју наше општине. Уочи 13. јула у устаничком селу Челобрдо окупило се велики број мјештана и гостију из свих крајева општине, као и извјестан број туриста који овдје бораве. На традиционалној партизанској вечери, одржаној пред спомеником храбрим Челобрђанима, који су погинули у току рата, предсједник Општинског комитета Савеза комуниста Буџве Урош Зеновић је евоирао успомене на познату приредбу, одржану уочи рата у Јуари у Пржину. Њу су комунисти светостефанске општине и напредни омладинци претворили у манифестацију идеји октобра и социјалистичке револуције.

Потом је „Кањон“ извео пригодан програм.

На Дан устанка положени су вијеници и цвијеће на гробове палих бораца.

На превоју Куфин изнад Буљарице, где су, у зору 13. јула 1941. године, устаници из Паштровића зауставили фашисте из дивизије „Таро“ који су надирали према Петровцу, искупили су се мјештани Петровца и гости из других мјеста. Пред спомеником који подсећа на те дане, учесници тог догађаја евакуирали су успомене на јулске дане 1941. године.

С. Г.

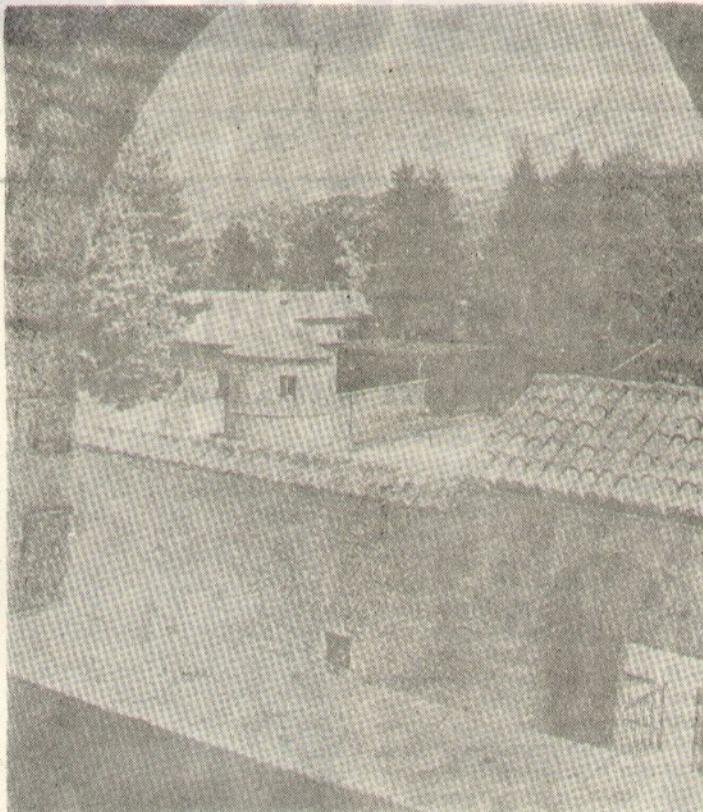
За слободу је пало преко хиљаду бораца

(Наставак са 1. стране)

лим нападом цеклинско-љуботинских бораца. Осамнаестог јула на Брајићима је добијена још једна значајна победа — уништен је батаљон „црних кошуља“ здруженим нападом храбрих бораца из Брајића, Црнице, Љуботиња, Паштровића и Маина. Репресалије окупатора па биле су веома тешке. Цетиње је опасано бодљикавом жицом, а бетонски бункери изграђени су на свим његовим прилазима. Похапшени су многобројни грађани, а депортирања у Италију и Албанију била су такође, масовна. За Цетиње су настали изузетно тешки дана. Казне не експедиције ишли су по околини овог града, палиле и убијале. Спаљено село Мај стома с 11 убијених остаће као спомен на те дане. Стријељани борци из Бајица, Бјелопа, Цеклина и Цетиња оправстили су се од живота херојском смрћу. Није било лако пркосно стати пред крвничко оружје које ће за тренутак угласити њихове младе животе, нити запрети на самртном часу, одлазећи из живота, напуштајући све оно чemu су се радовали. Пије било лако, али је то било могоће синовима овог поносног крста, момцима са ловћенских висова, чија је неисцрпна снага извиђала из ове племените земље и камена, из дуге традиције знаних и незнаних људи и дрогађаја, увијек окренутих према симболима слободе. Могуће је то било учинити борцима народноослободилачког рата, јер су и у том судњем часу они знали да ће предајући своја тијела овој увијек људске крви једној земљи, обожити заставу борбе свога народа под којом ће други борци умирati и побједу извојевати.

ЗА СЛОБОДУ ЈЕ ПАЛО ПРЕКО ХИЉАДУ БОРАЦА

Од посебног значаја за развијак оружане борбе је формирање Ловћенског партизанског одреда почетком октобра 1941., а потом Ловћенског батаљона за операције у Санџаку. Иако је стражна пљевальска битка огромним губијима овог батаљона тешко погодила народ овога краја, ипак, слава, стечена чињеницом да су преостали борци ушли, приликом формирања Прве пролетерске brigade, као њен први батаљон, могла је морално надокнадити оно што се физички изгубило. Цетињско подручје дало је борце за IV црногорску и X НОУ бригаду, које су толико допринијеле успјеху народноослободилачке борбе народа Југославије. Борци Ловћенског одреда дали су свој највећи прилог у јунаштву и жртвама широм наше земље — било да су ратовали у Повој пролетерској, Четвртој пролетерској и Десетој црногорској бригади, било да су сво

Поглед из Манастира на Бильарду и Рельеф Прне Горе

јим јуришима развијали утврде непријатеља на Коњицу, Ливну, Купресу, Београду и Цетињу, или да су про бијали челични обруч на Сутјесци, било да су борбом прса у прса спасавали рањенике и под ватром непријатеља прелазили Неретву и Дрину, било да су издржавали тешку глад и смрзавање на пла нинама Сињајевини и Трескавици, или да су, као први у колони, крчили снијежне наносе у Итманском маршу. Они су свуда све подносили мирно и стојички, иако су тада писали најслазније странице наше новије историје. Зато је и име бораца, пониклих из Ловћенског одреда, остало високо и славно у нашем ослободилачком рату, као што је и име Ловћена високо и славно међу планинама.

У току народноослободилачке борбе цетињски крај дао је 4.965 бораца, од којих је 825 погинуло, а као жртве фашистичког терора животе је изгубило још 317 житеља овога краја.

БРИЉАНТНО ТИТОВО ДЈЕЛО

Из процеса борбе људи овога краја рађао се и стварао тип новог човјека — бораца револуционара, визионара, заљубљеног у своје хумано и дјело, опредијељеног за вјечиту борбу, предодређеног за херојску борбу и јунакчу смрт за идеје и циље револуције. У предратним збивањима и у великом осло бодилачком рату они су уносили своју цјелокупну личност, жртвујући и своје животе које су уградили у највећи споменик нашеј доба, а то је живот којим живимо и

посебног интереса губе хармонију у друштву, тада могу настали тешкоће које ометају жељени развој. Ако на чела заједништва губе у зна чају, на другом крају израстаје национализам као највећа препрека у животу једне вишесајоналне земље као што је наша. Национализам није само појава у екстерном виду, он може да егзистира у разним формама, прикривен чак и браћићем, заорнут неким другим плаштом. Нашем народу треба да буде увијек јасно да од нашег јединства, од нашеј рада и ослонца на сопствене снаге, од нашеј способности и виталности зависи како ћемо живјети. Уклапајући идејне деформације, себичне интересе, нерад и неодговорност и развијајући провјерене норме на плану братства и јединства, заједништва, јединственог Савеза комуниста Југославије, на плану развијања самоуправљања и јединственог југословенског тржишта не може бити ничега ни унутра ни споља што би нас озбиљно дестабилизовало или угрозио наш даљи друштвени развој. Морамо увијек имати на уму да су та начела створена и у пракси потврђена у рату и развоју нашеј земље под руководством Тита, горостаса нашеј савремене историје, великана свјетске борбе за мир, независност и друштвену правду. Он нам је оставио велико наслеђе и трасирао пут којим треба иći. Он је то могао, јер је знао каквим су тешким путем наши народи пролазили кроз историју, када су се људске вриједности и дјела много пута уништавали под ударцима суворих бура, које су се вјековима смјењивале на нашем националном тлу. Дио те историје, потресне и дубоко људске, налазимо у његовом дјелу, јер је он — пројект мисаоношћу, истином и хуманошћу — могао да понире дубоко у океан историјских збивања и савремене стварности и да нам пружи бриљантно дјело, на дахнуту и испуњено идејом о човјеку и за човјека.

буђућност за коју се боримо. То велико дјело могли су да створе људи посебног кова, проповједници револуције, јунаци с пушком у руци, сјајни организатори, способни и примјерни ратници на малим и великим пословима револуције. То љихово дјело може се мјерити само величким корацима којима је ходала наша револуција онда када се у ратном огњу рађала. На љиховом дјелу почивају наше највеће националне тековине: Савез комуниста Југославије, који је те хе роје подигао, Социјалистичка Југославија, коју су стварали и наша слобода за коју су ти хероји умирали. На те мјелима наше борбе израсло је братство и јединство, које чини окосницу нашег националног бића, и самоуправљање, као највиши израз ослобођеног рада. Ми смо успјешно изграђивали друштво, где се све више афирмисала слобода, равноправност, демократија и хуманизам, и то су постале норме без којих највећи највећи заједници Југословенских народова не би могла егзистирати. Ми смо остварили највиши домета у свјетској политици, и то борбом за мир, улагајем свих наших моћи у покрет несврстаности, који је прихваћен у савременим свјетским кретањима као фактор од изузетног политичког значаја. Ми смо успјешно изграђивали друштво које је ликвидирало привредну неразвијеност, културну засталост, политичку разбијеност. Али, и наше друштво може бити и те како рањиво када затаже витални центри који nose друштвени одговорности. Неки дрогађаји из наше непосредне прошлости то најбоље показују. Увијек смо знали да је национализам највећи непријатељ нашеј заједнице, било да води хегемонији или сепаратизму. Зато је федерално уређење нашеј земље и узето за модел нашег друштва да, гарантуји љуну равноправност народа и народности, буде брана негativним кретањима које национализам изазва. Међутим, ако начела равнотеже између општег и

својим дјелом винули у просторе епског хероизма, то су исти они људи који данас ради и граде, дјелујући у једном другом историјском тренутку. Зато и ми данас, овдје, треба не само да се присјетимо, већ да још једном добро утврдимо да све жртве које смо дали на Цетињу и на свим другим, знаним и неизједним, поприштима нашеј револуције, на свим стратиштима где је наш народ масовно уништаван, нијесу пале само зато да бисмо их садо славили, већ, још више, због тога да би њихово драгоценје дјело остало, за садашњост и будућност, трајно и велико. И не заборавимо: највеће одлике за јунаштво у Југославији — Орден народног хероја — добило је 49 бораца цетињског краја, а педесет — Цетиње град — херој...

Овом свечаношћу, када славимо пола миленијума Цетиња, у камено постоље ловћенске планине састављено од славних датума нашеј историје, уносимо још један историјски камен, на коме бисмо могли написати: Цетиње ће увијек дати свој прилог слободи и благастану на рода.

Искрице

ПРЕДАХ

Ако комунизам представља изобиље пројекти, односно висок степен производничких односа, онда је очигледно да смо на путу ка комунизму направили велики — предах.

КАД ЂЕ...

Кад ће једном прети са ријечи на ојела они који стално упозоравају да то други ураде?

МОРАЋЕ

Човјек се све више враћа мајци природи. Сви су изгледу мораће ускоро и пољопривреди.

ПРОГНОЗА

Очекује се нови таљас туриста и, како ствари с цијенама стоје, можда и инфлације.

РЕАЛИСТ

Мој пријатељ је завршио чисту филозофију, а узгаја чисту санску расу коза.

ДЕТЕРЦЕНТИ

У току је недјеља хигијене: домаћинства су примила следоваче детерцената.

КАФА

У посљедње вријeme и оно мало кафе што се добује, лошег је квалитета. Један наш суграђанин то коментарише овако:

— Била је боља она од јечма коју смо пили у рату.

БУДВА — МЕКА ЗА РОМЕ

По свој прилици, у Будви се одржавају интернационални сусрети Рома!

М. ПАЈКОВИЋ

Приморске новине

Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакциони колегијум. Главни и одговорни уредник: Владислав Станишић. Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-194 — Број жијро-ракчана 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарска радија организација „Обод“ — Цетиње — Претплатна годишња 120 дин.; за иностранство 500 дин. — Рукописи се не враћају

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Успјешна припрема сезоне

Скупштина општине разматрала је информацију о реализацији програма мјера и активности за припрему овогодишње сезоне. Претходно су, у процесу уобичајеног разматрања, делегације мјесних заједница Будва I, Будва II и Бечића, предсједништво ОК СК и ОК ССРН, делегација организација „Авале“ и „Монтенегроекспрес“ дале више значајних примједби, предлога и сугестија, након чијег је разматрања Скупштина донијела закључке о одржавању комуналне хипијене, зеленила, снабдјевања хљебом, изградњи резервоара за воду, јавном рејду и миру, заштити од пожара и оснивању добровољних ватрогасних друштава по мјесним заједницама.

ПОРЕЗ НА ПРИХОД ОД ИЗДАВАЊА СОБА

Скупштина општине донијела је одлуку о измјенама и допунама одлуке о поизредном грађана, којом се регулише плањање пореза на зграде и на приход остварен издавањем соба туристима. На приход од туристичке дјелатности плаћа се 27%, а по рез на зграде по прогресивним стопама, и то посебно за стамбене, посебно за зграде које служе за одмор и опоравак, односно за гараже и пословне просторије.

ЗА ЕФИКАСНИЈИ РАД ОРГАНА УПРАВЕ

Одлуку о Извршном одбоју и општинским органима управе, Скупштина општине је ускладила са садашњим потребама и кадровским могућностима. Тако се оснивају Општинско одјељење за урбанизам, катастар, комунално-стамбене и имовинско-правне послове, затим службе за Скупштину општине и Извршни одбор. Треба очекивати да ће нова организација допринијети ефикаснијем раду општинских органа управе.

ПРОБЛЕМИ УРБАНИЗАЦИЈЕ

Касни израда генералног урбанистичког плана

Ревизија генералног урбанистичког плана подручја Будве касни. То је констатовано на сједници Извршног одбора Скупштине општине прије мјесец дана на којој је подијета информација о току изrade овог документа необично важног за планирање даљег развоја и уређења подручја од Јаза до Вуларице. С обзиром да је наступило љетњи период, а с њим и вријеме годишњих одмора то закашњење, речено је, продужиће се за најмање још мјесец или два дана.

До закашњења је дошло што Институт за урбанизам и архитектuru Србије није на вријеме урадио одговарајуће студије неопходне за приступање овом послу. Иначе, ревизији генералног урбанистичког плана, који је

РЕГУЛИСАЊЕ ЛОКАЛНОГ САОБРАЋАЈА

Општинско одјељење за унутрашње послове припремило је а Скупштина опшигне, послије шире делегатске расправе, усвојила одлуку о регулисању саобраћаја моторних, запрежних и других возила, као и кретање пјешака и гонича стоке.

ДРУШТВЕНИ САВЈЕТ У ПРАВЕ ЗА УРБАНИЗАМ

Донијета је одлука о обравању Друштвеног савјета управе за урбанизам, катастар, комунално-стамбене и имовинско-правне послове. Учесници у раду Савјета су: ОК ССРН, ОК СК, ОВ синдиката, ОК ССО, ОО СУВНОР, Скупштина општине, Извршни одбор, Општинско одјељење за урбанизам, СИЗ за изградњу и комуналну дјелатност, СИЗ становња, Завод за изградњу, КСРО „Јужни Јадран“ и ХТО „Монтенегротурист“.

УСТУПАЊЕ ЗЕМЉИШТА

Скупштина општине донијела је рјешења о изузимању из посједа земљишта ранијих корисника и његовом уступању Самоуправној интересној заједници за изградњу и комуналну дјелатност — ради изградње саобраћајнице у насељу Бабин до, затим Општини Будва, Дарија Лазовић и Мирјани Газдић — ради изградње породичних табачних зграда у насељу Бијели до. Воју С. Ањијусу замијењена је парцела ради изградње породичне стамбене зграде у Господини.

ОСТВАРЕЊЕ ДРУШТВЕНОГ ПЛАНА У 1982. ГОДИНИ

Општинско одјељење за привреду и финансије припремило је недавно анализу остварења прошлогодишњег

друштвеног плана општине за период од 1981. до 1985. године, коју је, након разматрања делегатске базе, усвојила Скупштина са закључком да се организације удруженог рада из угоститељства и туризма максимално заложе за продужење туристичке сезоне.

ГОДИШЊИ ПЛАН

Скупштина општине усвојила је крајем јуна, на својој деветој сједници, овогодишњи план. Претходно су предсједништво ОК СК, ОК ССРН, делегација Мјесне заједнице Будва I и Завода за изградњу дали више предлога и сугестија. Закључено је да треба ревидовати стабилизационе програме организација које планирају губитке, а да ХТО „Монтенегротурист“ такве организације ослободи, или им смањи, обавезе за заједничке функције. Општина би их ослободила или им смањила порезе и доприносе. Упоредо би се повело рачуна о максимално штедњи, како би се губици свели на најмању мјеру.

ИЗВОР И ИМЕНОВАЊА

За начелника Општинског одјељења за урбанизам, грађевинарство, комунално-стамбене послове и катастар именован је дипломирани инжењер Вејо Медиговић, досадашњи предсједник Општинског комитета за урбанизам. Ранко Гардашевић разрешен је дужности начелника Општинског одјељења за унутрашње послове, због одласка у пензију, а на његовој мјесту, за вршиоца дужности именован је Радмило Живадићевић, дипломирани правник из Титограда.

У Фонд за обнову и ревитализацију Старог града делегирани су од стране Скупштине општине Душан Лијешевић, Раде Грегорић и Раде Раковић.

За представнике Скупштине општине у друштвеним савјетима, делегирани су: Урош И. Зеновић — у Општински друштвени савјет за обнову и изградњу, Гојко Иванчевић — у Друштвени савјет за Општинску управу друштвених прихода и Љубо Е. Рајеновић — у Друштвени савјет управе за област урбанизма, комунално-стамбених, имовинско-правних послова и катастар.

Г. П.

Н. Д.

Служба друштвеног књиговодства у прошлој години

Активност Филијале Службе друштвеног књиговодства у извршењу контролне функције била је усмјерена на задатке којима се обезбеђује спречавање неправилности у примјени законских прописа и регулише функционисање друштвено-економског система.

Превентивним дјеловањем Филијала је спречавала неправилности и незаконитости у формирању, расподјељивању и коришћењу друштвених средстава, као и вршила надзор над понашањем корисника у измирењу обавеза, које произишу из закона, друштвених договора и самоуправних споразума. Акценат је стављан на контролу примјене интервентних закона и мјера у функцији економске стабилизације.

Филијала је посебну ангажованост испољила у контроли рада спорских организација, намјенског коришћења средстава за изградњу склоништа и употребе средстава фонда за обнову и изградњу подручја пострадалог од земљотреса.

Неправилности у раду и спољавање су кроз погрешно утврђивање укупног прихода и дохотка у завршним рачунима и периодичним обрачунима, непридржавању прописа о обезбеђењу плаћања, неправилној примјети прописа који се односе на обрачун и плаћање друштвених обавеза — пореза на промет, на доходак и из личних доходака, ненамјенску употребу средстава и неправилну примјену прописа о коришћењу укупног прихода, трошкова пословања, амортизације, дохотка, чистог дохотка и губитка.

По основу прегледа завршних рачуна и периодичних обрачуну уручено је 25 записника с неправилностима, донесено 24 рјешења за отклањање неправилности и поднесено осам пријава за привредне преступе.

Радници инспекције анжажовали су се прошле године и на контроли материјално-финансијског пословања шест спорских организација у периоду 1976—1981. године. Неправилности се огледају у неуплаћивању прихода на жиро рачун, исплати мимо рачуна, кршењу благајничког максимума, неурядном вођењу књиговодства, избегавању уплате по основу пореза и доприноса из личних доходака, прекорачењима у исплатама мимо друштвених договора о награђивању спортиста.

На основу констатованих неправилности уручено је шест записника, донесено пет рјешења за отклањање неправилности, поднијето седам пријава — четири за привредне преступе и три за прекршаје.

М.

ТРГОВЦИ ДОБРИ АЛИ
НЕЉУБАЗНИ

Домаћи гости, којих дуж "ривијере бисерних плажа" има велики број (они који се баве статистиком кажу више него икада до сада), изван плаже се најчешће заљежавају у продавницама и на пијацама. Неке од њих смо упитали како су задовољни снабдевањем.

— Основних артикала у Будви има. Нарочито је добар избор млијека и јогурта. Има јунетине, свињетине и кокошјег меса док је теленџер је — каже Даница Богдановић, учитељица из Титовог Ужица.

Туристи највише хвале упућујују Тржном центру, који ради нон-стоп и где је избор намирница замеша веома.

— Кафе и детерцената не ма — то смо и очекивали. Не могу, међутим, да скхватим да по попадају на хлеба, поготову када се зна да у Будви постоји велика пекара одакле хлеб путује и у друга места — ријечи су Милана Дамјановића, инжењера из Пљевља, који са супругом и сином проводи љето у Бечићима.

Пијаца у Будви је, према свједочењу гостију, добро снабдјевена.

— Има свега, почев од рибе до воћа. Избор је добар, роба је свјежа. Истина, цијене су патрнене, али... Кинограм сира плаћамо по 300 динара, морска риба стаје и до 300, па и више динара, — каже нам Жива Падевски, конобар из Новог Сада.

Питали смо наше саговорнике како су задовољни по нашајем трговаца за тезгама и касама.

— Знам, посла је много, дуги редови купаца непрестано се смењују. Стога је и нервоза неминовна. Чини ми се да због свега тога раднике, поготову оне за касама, треба повремено одморити. Вјерујем да би послије били љубазнији и ведрији — каже Даница Богдановић.

Милан Дамјановић замје-ра продавницама у Тржном центру и самоуслуги "Центропрома". — Оне су, каже, добре раднице, али ријечи су им веома скупе. О осмијеху да и не говоримо.

— Ово је трећа година ка-ко долазим на Црногорско приморје и свједок сам да се за последњих година мно-гог тога измјенило. Изграде-ни су нови објекти, па и про-дајни, али је, изгледа најма-ње учињено на подизању ни-воа услуга, — каже Жива Падевски.

С. Г.

БОГАТА ТРПЕЗА У ХОТЕЛУ „МОГРЕН“

Гостима који бораве у хотелу "Могрен" сви запослени поклањају пуну пажњу. Ноћев од лифтбоја, спремачица, собарица, сервирика, тортира и рецепционара до конобара и кувара, сви они с пуно пажње брину да гостима боравак учине што ље-штим и пријатнијим. Желе да истрају у обавези да Будви врате туристички углед који је „љепотица југа“ имала прије земљотреса. Поред љубазног односа према онима који навраћају на чу-вену хотелску терасу, преду-зимају се и друге мјере да посетиоцима овог будванског „свратишта“ боравак у Будви остане у што љепишој успомени.

За сада у томе, како изгледа, предњаче кувари хотела на челу са шефом ху-хиње Војом Пијаном. Утрагни куварски тим гостима хотела сваких седам дана приређује пријатна изненађења. Послије једнодневног боравка, наиме, спрема им се заједничка вечера с разно-врсним јелима од рибе, а послиje двонедељног боравка, када треба да крену кућама, спрема им се такозвани хладни бифе. Гости тих вечери са богате трпезе сами бирају јела, а у томе им помажу кувари Мара Петковић, Милице Прибиковић и Нико Ми-кељ, наравно уз асистенцију главног „сладокусца“ Воја Пијанана.

— Оваквим послужива-њем жељели смо да „разбијемо“ устаљени начин пансионског сервирања и, како изгледа, у томе смо успјели. Од гостију редовно добијамо похвале, а није мали број о-

Трпеза као слика

них који желе да им саопштимо рецепте за спремање поједињих јела. Између осталих, нашим специјалитетима био је одушевљен један ко-

лега Швајцарац и рекао нам је да ће још једанпут ове године бити гост нашег хотела — каже Војо Пијан.

Д. Н.

Инспектори у акцији

РАД ИНСПЕКЦИЈСКИХ СЛУЖБИ је у посљедње вријеме видно побољшан. То показује стално присуство инспектора на терену и чињова чврста ријешеност да се супротставе свима који на срђу на друштвену имовину и друштвене интересе и, посебно, да појаве непонито-ва законских прописа.

У посљедње вријеме створена је новајуја клима за рад инспекцијских служби. У раду на сузбијању разних негативности у нашој средини имамо дуже времена пуну подршку свих друштвених субјеката — каже начелник Одјељења за инспекцијске послове Радivoje Асановић.

На згради Скупштине општине на Дан устанка црногорског народа нису виориле застave! Срећом, биле су истакнуте на другим јавним зградама, чак и на неким приватним кућама, па је неупућени гост или посетилац Будве могао да закључи да смо имали пуно разлога да тога дана не ради-мо, јер славили смо у мислима и сјећањима и били поносни на 13. јул и на све оно што нам тај датум значи и што нам је донио.

Када смо се интересовали како је тако нешто могло да се догоди, одговорено нам је: — Па, ето, заборавило се! Питамо: да ли је тако нешто смјело да се деси? Јер, истицање застave није само чин декорације или уљепшавања мјеста и зграда, већ нешто много озбиљније. Њиховим истицањем одајемо пошту онима који су нас обавезали да

да кажемо и ово: закључак у вези са свим овим напросто не желимо да дајемо, али не би било добро да „случај“ застava заврши по већ устаљеном обичају: — Ето, новинари, опет, траже „длаку у јајету“.

Драгослав Новаковић

Инспекцијске службе и органи, како се оцјењује, дали су важан допринос припремању овогодишње туристичке сезоне, а уређењу мјеста и комунално хигијије поклањају се стална пажња. Акција на уклањању педесетак привремених објеката ће се наставити, а на удару су се подјенако нашли објекти у друштвеној и приватној власништву, који својим изгледом и недостатком услова за рад де-валирају изглед и ниво туристичке понуде на нашој ривијери. Због тога, као и због заузимања пајатрактивних локација, чиме су им били створени услови да друштвена рентна преливају у своје цевопе, приватни угоштитељи су се у тој акцији први нашли на удару. Већ је затворено и уклоне-но 17 приватних угоститељских радњи.

Иначе, тржишни инспекtori су само за посљедња три мјесеца обавили 225 контрола и подијелили 44 пријаве, а од тога четири кривичне — двије против приватних угоститеља, а дviјe се односе на трговине. До-дијета су ријешења о забра-ни рада три угоститељске радње, забрани држања му-зике, ауто-кампа и држава неодговарајуће опреме. Против приватних предузимача и препродајаца роба поднијето је 19 пријава, а од на-купца је недавно одузета роба у вриједности двеста хиљада динара.

Како инспектори наглашавају, у свemu овome није поштеван ни друштвени сектор, што показују подаци о броју мандатних казни и ријешења о забрани рада и по-кретању прекршајних поступака. Између осталих, тржишни инспектори су подијелили седам пријава против трговаца, једна трговина је, чак, била и затворена, и четири пријаве против угоститеља. Инспектори рада су због непотештовања разних прописа, а изрекли тридесет мандатних казни, подијелили 23 пријаве за прекршаје пре-кршајних поступака и до-дијети пет ријешења о забра-ни рада. Наглашавају да највише прекршаја има у друштвеном сектору.

Д. Н.

ТУ, ОКО НАС

ПАРКИРАЛИШТЕ
ПОД ПАЛМАМА

Многи туристи овог јета, поготово они који годинама летују у Будви, с великим инте-ресовањем разгледају новоизграђене хотеле „Авалу“ и „Могрен“. Упућују се комплименти овим хотелима, а и ма и доста „уздаха“ за старим „Авалиним“ здањем.

... Једног поподне-ва правимо друштво брачном пару Београ-ђана док разгледају „Авалу“ и „Могрен“. Правимо им друштво и — након обиласка — пијемо кафу с њима на тераси испред хотела „Могрен“. Они су — како рекоше — задовољни новим рјешењем ових хотела. Додуше, не крију да им је мно-го жао стари „Авалу“, у којој су се неколико сезона одмарали, одно-сно у коју су често на-враћали. Њихов утисак о новим хо-телима је врло пово-љан, али не и о једној „ситници“ у вези с њи-ма.

— Ето, — добро-јерно упозоравају они — подигнеш овако лијепо хотеле и широ-ке и засађене платое око њих, али што то вриједи! — Погледајте само ове палме испред „Могрена“: видите, слу-же као хладовина во-зила, која се, ту на седам-осам метара од те расе легално паркира-ју!

Ови пријатељи Бу-две су сасвим у праву. Заиста, врло ружно дје-лује паркиралиште на платоу испред „Могрена“, тим више што се возила паркирају испод тек подигнутих па-лми. Те, рекли бисмо, дрске и безобзирне во-заче није ни мало бри-га што, док се парки-рају, ломе њихове гра-не. Најважније им је да су им кола на сигу-тном мјесту и то, зами-слите, у хладовини па-лми! Но, ниси они то-лико криви. Криве су наше надлежне служ-бе које су им дозволи-ле да паркирају кола на овом мјесту, а до-бро знамо да се она о-вде и прије двадесет година нијесу смјела паркирати. Претпоста-вљамо да не постоји ни једно друго туристи чко мјесто у коме се, у дрвореду па-лми, пар-кирају возила. А ако га, евентуално, има, онда се сигурно један такав возачки луксуз бар добро наплати, што код нас није случај.

Мислимо да је на мјесту примједба ових наших пријатеља да је много ружно за наш град што се возила пар-кирају испред хотела „Могрен“. Надлежни органи требало би да то онемогуће.

М. П.

НОВА АРХЕОЛОШКА ОТКРИЋА

Пронађен вриједан мозаик

У градској Цитадели откријена средњовјековна кула.

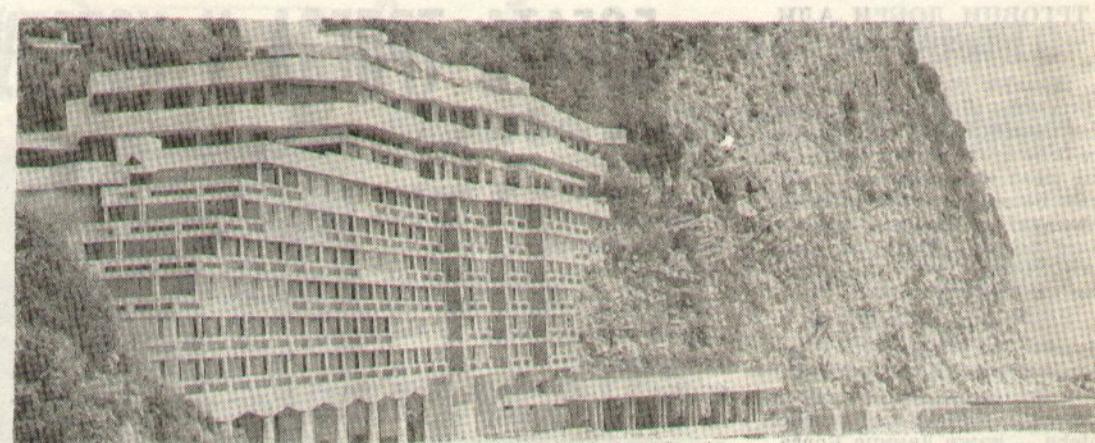
Група познатих црногорских археолога — Наташа Вукотић, Оливера Жижин и Ранко Кујовић, која од марта мјесеца ради на археолошким истраживањима дјела старе Будве и Цитаделе, дошли су до нових значајних открића везаних за нова сазнања о развоју овог стага урбанијег језгра. На платоу између Цитаделе и цркава св. Ивана и св. Тројице, откривени су остаци архитектонске камене пластичке и необично вриједног мозаика, који, највероватније, потичу из римског периода. Они указују да је на том мјесту највероватније постојала нека базилика или старија црква. Даља истраживања и проучавања покazuје што заправо представљају ти археолошки остаци.

У „утроби“ Цитаделе откријени су остаци средњовјековне куле која како се претпоставља, потиче из 14. вијека. Кула је, између осталих, висока тринаест метара и има два-три нивоа. Да потиче из тога периода недвосмислено показују начин зидања, архитектура и остаци керамичког материјала коришћени при изградњи таквих објеката. За архео-

Д. Н.

логе и историчаре умјетности посебно је занимљиво како су такве средњовјековне грађевине уклапане касније у фортификационе системе које су градили Млечани. Сматрају, даље, да откријену средњовјековну кулу безусловно треба обновити и предодредити је за одређене културне садржаје у обновљеној Цитадели.

— Сазнања до којих смо дошли најновијим археолошким истраживањима у старој Будви и, посебно, на Цитадели, где се она врше први пут, несумњиво ће тражити да се измијене већ прихваћена гледања о будућем изгледу старе Будве и уопште о намјени објекта послије обнове у њој. Посебно је значајно што се дошло до нових сазнања из историје овог стага урбанијег језгра. — Нова открића потврђују да су садашња истраживања овог јединственог споменика културе била оправдана и важна — каже археолог Ранко Кујовић.

„АС“ — ХОТЕЛ НАД ХОТЕЛИМА

ПЕРАЗИЋА ДО је некада био оличење и појам дивљине и недобије, гњездо змија и сигурно склониште оних који су жељели да се сакрију и заметну траг. У овој забитој и скровитој ували, скривено у ланцу плажа и пјешчаних жала од Будве и ушћа Бојане у море, у прошлом рату пристала је савезничка подморница и искрцала прву савезничку војну мисију.

Данас је Перазића До једно од најљепших и најатрактивнијих туристичких насеља на Јадрану у којем је од оне силне дивљине и недодхода остала само плажа, са као суза чистом водом, стари граници, храстови, зарасли у обиљу егзотичног зеленила које је у међувремену људска рука овде засадила и одгајила.

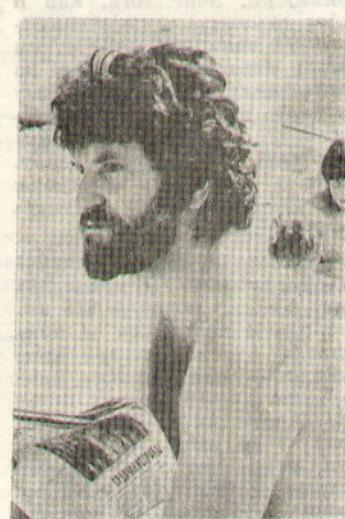
Осим с мора, други сигуран пут у Перазића До води с Јадранске магистрале. На лијепом платоу, на коме се поред магистрале уздигаје ма настип, одваја се асфалтни пут, дуг непуно километар, који стрмим кривинама води на само дно увале — ту где се избија на пучину и тјеснац шири у прекрасну плажу, као каква моћна грана испријечило се величанствено здјавање хотела „Ас“, поноса у туристичкој понуди „Монтенегротуриста“.

Неко је примијетио да гле дан с мора или одозго с хридине испод Режевића, хотел подсећа на циновску галију коју је некакав силни морски вол избацо и оставио ту испод стијена. На брод подсећају и његова архитектура и пројектаска рјешења која су изведена.

Сва величина и љепота потела „Ас“ не може се напуштити док се одозго с магијском страле не стигне до њега. У хотел се улази с крова! Није никаква шала, већ се рецепција хотела, одиста, налази на самом кроју, а свих шест спратова „стамбеног“ простора су испод рецепције. Изнад је само сала за доручак и вечерње сједење где се може смјестити одједном око 350 гостију да уживају у ље поти видика који се одатле пружа.

— А хотел „Ас“ је, у ствари, један велики белведер. Изузимајући кухињски простор, ноћни бар и конгресну дворану, готово да и нема кутка у овој великој грађевини одакле се не пружа поглед на море. Прије свега, све собе, сви апартamenti, сви бунгалови као и готово сви други простори за обједовање, одмор, забаву и рекреацију — све је то отворено према мору, и гостује стално у око сунце и море.

О хотелу и његовим садржајима говори стари и искусни угоститељ Вако Шољага:

Љубивоје Јовановић

И ову сезону провешће у Будви, а ујесен га чека самостална изложба слика у галерији Народног универзитета „Браће Стаменковић“ и у изложbenim салонима ОУР-а „Јанко Лисјак“. Премије је за ту прилику 30. радова — 27 уља и три кварела.

— Преовладава маслина која ме окупира у посљедње вријеме и коју помно истражујем. За слику „Маслина“ до сада сам добио три награде, а управо због ње је стигао и позив за излагање у Београду. Изложба ће бити отворена од 26. септембра до 9. октобра — рекао нам је Љубивоје Јовановић.

Овај даровити момак почео је да долази у Будву прије 15 година. Овог љета, дакле, слави мали јубилеј.

С. Г.

— Отварањем хотела „Ас“ „Монтенегротурист“ и црногорски туризам добили су објекат којим се могу подићи ти на свим туристичким „птијацама“. Поред луксузних и свих оних садржаја, који му обезбеђују „А“ категорију, „Ас“ има нечега необичног, несвакидашњег, нечег што други хотели, можда и луксузнији од „Аса“, немају. То је у правом смислу ријечи град у малом. Иако је тек од недавно почeo да ради, труđimo се да овде госту обезбиједимо све или највиše што се може како би, заиста, имао што мање потребе да за вријеме одмора одлази у суседни Петровац или Вујду. Заједно с бунгаловима или вилама, које су саставни дио хотела, капацитет хотела се креће између 350 и 400 мјеста, зависио од навале гостију и стварне потребе да се и помоћни лежаји за одмор претварају у класичне лежајеве, односно да се класичне једнокреветне собе тако претварају у двокреветне, двокреветне у тројече ветне, итд. Од тога је око 220 кревета у самом хотелу у коме, поред пет луксузних апартмана, све остале собе су или једнокреветне или двокреветне. Остали лежаји су у вилама. То су засебне куће „објешене“ о стрмој падини изнад хотела. Има их три типа. Девет вила има само по једну собу за спавање с дневним боравком, терасом и купатилом. Других девет има по двије спавање собе, док је седам вила са по четири спаваће собе. Све куће су изузетно повољне и пријатне за породично љето вање и одмор. Иако је отворен практично када је туристичка сезона већ била почела, хотел „Ас“ је и тог љета био готово пун прије свега домаћим гостима. То нас наводи на идеју о његовој доброгодан и проширењу капацитета како би се постојећи садржаји и пратећи капацитети хотела, прије све га услужни, у потпуности искористили, јер су то могућности знатно изнад садашњег капацитета хотела.

Хотел „Ас“ сав одише неком чудном топлином! Осим изузетне предуслједљивости с којом вас дочекају запослени у овој угоститељској кући (има око 80 стаљних радника којима се у сезони пријодаје још око 100 сезонских) томе доприноси необична ширина простора, која вас прати на сваком кораку, и изузетно укусни и ненаметљиви интеријер, уједначен и стилизован, почев од рецепције па преко простора за одмараше, обједовање и забаву све до спаваћих соба.

Поред већ поменуте сале за доручак и кафане са око 350 мјеста, у ресторану може одједном да руча 400 го-

стију. Уз саму рецепцију, по ред аперитив-бара, у салони ма за одмараше има око 120 мјеста, а у приземном дјелу, односно на самој обали, непосредно поред затвореног и створеног базена, је снек-бар с пространом терасом са око 300 сједишта — омиљено срватиште купача којима су одатле на десет корака и море и базен. Хотел има и свој таверну са око 120 мјеста, затим ноћни бар истог капацитета, куглану са двије аутоматске траке, билијар салу, а поред базена је и сауна са свом потребном медицинском опремом и услугама.

Хотел има и велике могућности за такозвани конгресни туризам. Прекрасно uređena дворана за семинаре и састанке има 250 мјеста и истовремено служи и као сала за разноврсне културно-забавне приредбе и програме, још има и пространу бину, а и биоскопску дворану у којој су обезбиједени кино-пројектори и за филмове од 35 милиметара и за филмове од 16 милиметара.

Осим тога, хотеле има једну од најсавременијих кућиња на Јадрану, своју пекару, посластичарску радионицу, радионицу за припрему меса и рибе, своју вешерницу, мушки и женски фризерски салон, паркинг простор и гараже за око 50 возила, сопствено мало „пријатељиште“ и простор за смјештај чамаца, као и своју продавницу суvenira. Оно што је посебно атрактивно је природно ограђена плажа на којој осим хотелских гостију и станара из оближњег викенд-насеља нема других гостију и уобичајена гужва кава у сезони влада на другим плажама. Занимљиво је и то да се сви потребни реквизити за плажу гостима обезбиједују бесплатно.

Хотел „Ас“ има сопствено ћетирије. Наиме, од хотела до Петровца, обалом, кроз литице је пробијена атрактивна стаза дуга око километар и по која је изузетно ше талиште поред мора.

Кад човјек крене у Перазића До, посебно они који понешто памте од оних сијах и ружних заврзала које су пратиле изградњу овог хотела, иде с неком пријатном склопом и неповерењем. Из Перазића Дола се сада, заиста, мора отићи са задовољством и пуног срца, и ко једном добе сигурно ће жељети и поново да се врати. Овдје је, чини се, сезона свих дванаест мјесеци, посебно за оног који жели да се истински одмара и ужива у љепотама ове увале сада у потпуњеним прекрасним објектима.

Б. Симоновић

БРАНКО В. РАДИЧЕВИЋ О СЕБИ

Живјети из све снаге

ОН ЗНА ДА РИЈЕЧИМА дарива љепоту, а љепоти — ријечи, које одијева у сјајне и опојне одоре. Да преточи слику у слово и словом поврати слику, гајећи су му попут бистрог планиског потока, што тече кроз најљепше пределе поезије и прозе, кроз врлти и проклетије „Беле жене“ и „Љубоморе“. Мађоничар је писање ријечи, говора и говорења. Његови путеви и крајпуташи, успомене и сјења ерупције су страсти и емоција, свијет чаробан и чудесан, спреман да се заувијек усели у човјекову душу, да га опчиши, обеспокоји и освоји.

Ево његових ријечи о поезији, завичају, сјењањима и сусретима...

... Живио сам у породици која је вољела књигу. Кад падну сњегови, отац би нам читao приче, акцентирајући права мјеста. И ја сам почeo рано да читам и рано да пишем. Можда је утицао на то и родни Чачак, град крај Мораве, град Дијса и Луковића, у коме је живио и највећи српски филозоф Божа Кнегевић. Затим Драгачево, пуно витештва и свакојаких изазова у рату и миру.

... Ја сам са завичајем увијек имао проблема, али сам успио да га припитомим. И можда сам један од пријетких који је у завичају правио чуда. Он је присутан у сви ммојим дјелима. Често одлазим тамо: тамо су јунаци мојих прича, тамо ослушкијем говор и самог себе испитујем... Од оних сам писаца који вјерују да литература може измијенити не само завичај

нега и читав свијет. У књижи „Циганска поезија“, коју сам препјевao и допјевao, радио је заједно с Радетом Ухликом, ставio сам као уводну пјесму прекор Богу — створио је несавршен свијет. Поезија може да пре коријева и, вјеријем, да — поправља.

... Много је сусрета и сјењања, заиста много! На прије — учитељ Урошевић. Висок, строг човјек. Често је имао обичај да распали штапом, увјерен да је у прву. Након школе срели smo

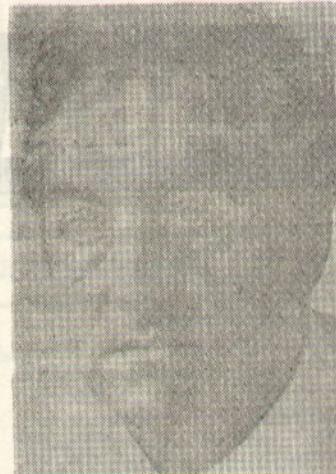
... у тамници, јер smo обојица били у партизанима. Лежали smo један поред другог у ћелиji и тек тада мије признао да са штапом, ипак, није био у праву. Тај затвор је био у ствари, велика школа. Тамо сам срећao људе које никада нећu заборавити. Сима Сарара, стolarски радник, објесили су га на чачанском пијаци, до пољедњег тренутка играo је шах. Није волио да губи, побиједио је и у пољedњој партиji. Потписивао се: СССР... Имао сам тада шеснаест година и лежао сам с окованим осуђеницима. Тога мало има у моjoj literaturi.

... Поратно вријеме било је тежак период за пјеснике — писало се туђом главом, сумњично. Било је то доба општег муџања. Нешто се стварало, нешто је требало да се створи, и сви су одједном почeli да уче неку дјечу писменост, страну писменост. Ја нисам био добар ученик. Прозвали су ме декадентом и морао сам да одем из Београда за Чачак, из Чачка за Сmederevo, па опет у Београд... У таквим условима штампана је 1945. године моја прva књига „Сутонски дани“. Морао сам да у штампарiji мијењам стихove — то не могу пружaliti! У жељи да по сваку цијenu изађe, упропа стио сам књигу! Била би си горно далеко боља без интервенције. А онда је и таква, „поправљена“ дочекана артиљеријом. Неки познати и веома „позвани“ писци же стоку су се окомили на збirku.

Некако се пружivjelo, али су наилазile нове неvoљe. У „Борби“ је објављен чланak ... „Бранко В. Радичевић пиše попут профашистичke кликуше Момчила Настасијевићa“. Прије свегa, Момчило је велики српски пјесник! Каква кликуша! Профашистичka! Морао сам да се брамин. Чак сам био принуђен да напустим Београд. Брањio сам и себе, и Настасијевићa, и Дијасa.

У тим зачечима проглашen је и за „заточеника Ероса“. Љубавну лирику писао је из ината. Нико није писао љубавне пјесме — није то било „пожељно“.

... Да сам живио другачије, можда бих другачије и писао. Еротика је у то вријеме значила бунт. Про-

Бранко В. Радичевић

тест против мијешања политike у умјетничke слобode. Пјесма „Бог бик“ била је прекор онемоћaloj средини, не еротика... Иако nисам лакописац, имам пјесама написаних прије тридесet година које још nисам објавио. Мојe најбољe пјесме ни у објављењe.

... Moja mala majka. Kocara mislim da nije имала вишe од 40 килограмa. Ja и moja braha vojeli smo da je pronosimo и optimali smo se kod koga he da будe, optimali se do пољedњeg њенog данa. Umjela je da se raduje и da lijepe причa.

... Nisam pisaо поезiju za djecu osim pjesama o majci. Pisaо sam prozу. Nekad nije bilo igračaka za djecu i ja sam „kupovaо“ priče svojoj djeci. Smislim priču, ispricam im je i, ako im se svija, zapismem je. Тако су nastale moje knjige za djecu.

... Zemlja je kod meni и u meni: некад — земљa, некад — жена, некад — живот, некад — смрт. И еротика је vrsta zemlje. Rođoljubje je — земљa. Ne volim da dajem definicije. Moglo bi se i drugačije razgovarati. Neko reče: „Danac je lijepe vrijeđe“. Ja sих rekao: „Danac je lijepe otacina“. Ili: „Danac je lijepe moja zemlja“. Uvjeren sam da chovjek zaljubljen u djevojku, u жену, vise voli i svoju zemlju.

... Imao sam djetištvo na koje podseća pjesma „Miholjske zadušnice“. Događa se da, po koji zna put, preživljavam tragične trenutke... Majka je budila mog brata Obradu. Bilo je tako davno; čini mi se — sve je bliže. Te zle noći svih ustašte iz po stelje i budimo dječaka koji spava. On spava. Duboko diše. Moj Obradić se nije probudio. Nikada. Ja sam najmlađe dijete u porodici. Suđeno mi je da sve budim. Jednog brata, pa drugog, oca, pa majku. I da ih nikada ne probudim.

... Ne volim da pomni nem smrt, ali je ona veoma prisutna u mom životu i djelu. Mnogo sam se nagljeđao smrти. I mislim da su u pravu budisti kada chovječka od malena privikavaju na nestajaњe, tako da smrt ne može da ih iznenadi. Na žalost, tako niјe u mom narodu; nepromastano čujem lelek i uviјek me to iznova potresao.

... Da sam živio drugačiјe, mogda bih drugačiјe i pisaо. Eroтика je u to vrijeđem значila bunt. Pro-

Укрштењица

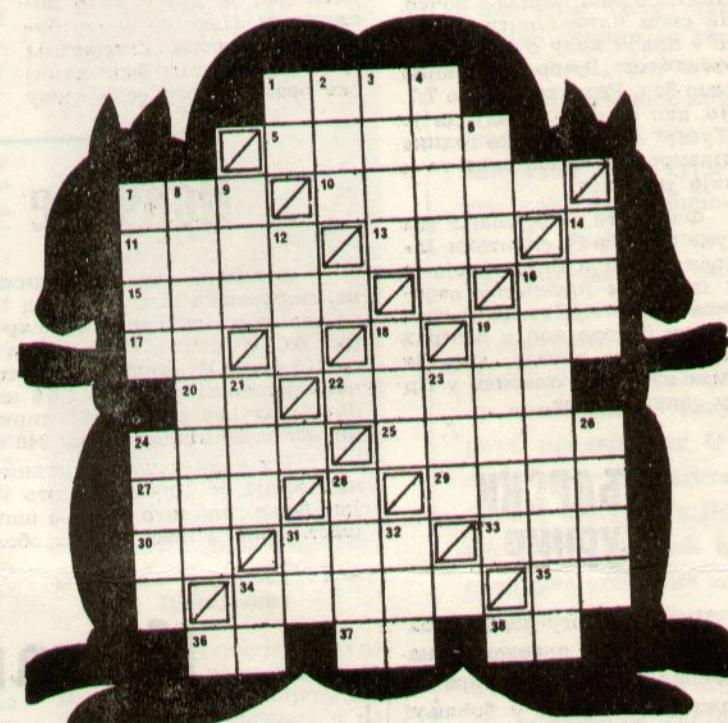
ВОДОРАВНО 1. Плахови та шумска животиња, 5. Цигла, 7. име наше старе глумице Рине, 10. старогрчки јунак, 11. Крсто (надимак), 13. грчки фудбалски клуб, 15. народно мушки име, 16. два сугласника, 17. першун, 19. плин, 20. показна замјеница, 22. најпознатији свјетски кловн (Олег), 24. новац (погрди), 25. дио хода, 27. омладинска радна акција (скр.), 29. агрегатно стање воде, 30. лична замјеница, 31. ријека у Пирој Гори, 33. највећи сисар који живи у води, 34. складиште за живот, 35. лична замјеница, 36. упитна рјечица, 37. прво и једанаестo слово кирилице, 38. ауто-ознака Зајечара.

УСПРАВНО 1. Неопходан зачин, 2. гомила, 3. Снежана, 36. ко, 37. ај, 38. ЗА

на (деминутив), 4. учесник, 7. рибља јаја, 8. пољопривредно возило, 9. женски пjevачки глас, 12. наискал, 14. наша република (скр.), 16. уdes, 18. временски термин, 19. горког укуса, 28. тестера, 31. сугласник и самогласник, 32. присвојна замјеница, 34. неопходан зачин.

Рјешење

ВОДОРАВНО 1. Срна, 5. опека, 7. Ита, 20. Антей, 11. Крле, 13. АЕК, 15. Ратко 16. хр, 17. ај, 19. гас, 20. то; 22. Попов, 24. лова, 25. корак, 27. ОРА, 29. пара, 30. ти, 31. Лим, 33. кит, 34. силос, 35. ја, 36. ко, 37. ај, 38. ЗА

Најмлађи сарадници

Континент слободе

Никад не би настао ратни пир.

Јелена ВУЈОВИЋ

Нека владају слобода и мир
нека се слободи диве.
Нека за слободу живе.

Нека се сложно држе за рuke
као брат и брат.
Нека не буде муга нека не буде рат.

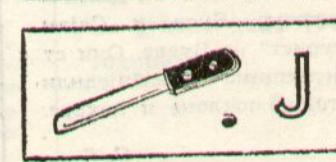
Кад би таквог континента било
на земљи би владао мир и све би било ружистасто,
чило

Тито је мир,
Тито је слобода.
Тито је ријеч
свих народа.

Тито је име
братства и јединства.
Тито је име које се памти.
Тито је љубав која
пламти.

Предраг Дајковић, III²

РЕБУСИ ● РЕБУСИ ● РЕБУСИ ● РЕБУСИ

Хемијска реакција

ВАТЕРПОЛО

БУДВАНИ СТАРТОВАЛИ

Средином јула почело је такмичење у другој ватерполо лиги — група југ. У овом првенству наступа девет екипа, од којих су шест с подручја Црне Горе, а три из Далмације. Наш представник, који је прије почетка првенства убрајан и у фаворите за освајање првог места, није баш најбоље почeo. На свом пливалишту састао се у првом колу с екипом дубровачког „Гусара“ и озбио само бод. Резултат је био 7:7. Но, ако се има у виду да је „Гусар“ већ неколико година изванредна екипа, онда то и није неуспјех.

Фаворити за освајање титуле првака су сплитски Јадран, и екипа Бијеле која је у прошлом првенству освојила прво место са истим бројем бодова као и београдска Црвена звезда, која је ишак изборила пласман у Прву савезну лигу.

Г.

БОЋАРСКИ ТУРНИР

На игралишту поред Словенске плаже поводом Дане устанка народа Црне Горе одржан је турнир у боћању „Будва 83“. Организатор турнира био је Боћарски савез Црне Горе. Учествовало је дванаест екипа са укупно 74 такмичара. Наступили су играчи Пераста, Чешљара, Сељанова, Бијеле, „Брђанина“, „Дубровника“, „Палме“, „Приморца“, „Електројуга“ и двије екипе из Будве.

Прво место припало је екипи „Електројуга“ из Дубровника, друго је освојила „Палма“ из Тивта, док је треће место припало екипи Будве II.

Најквалитетнију игру пружили су чланови „Електројуга“, било их је милина гледати. И наша екипа играла је веома добро. Иначе, турнир је изазвао прилично интровертист. СИЗ за физично је да он постане традиционалан — рекао нам је Урош Радуновић, такмичар екипе Будве.

У екипи Будве наступили су још Ђуровић, Д. Ђосовић и Капител.

Суорганизатори ове занимљиве спортске манифестије били су Туристички савез Будве, ХТО „Монтенегротурист“, СИЗ за физичку културу Будве и „Сајам — турист“ из Будве. Они су побједницима обезбједили пригодне поклоне и пехаре.

С. Г.

Сваког тренутка се у свијету догађају хемијске реакције.

Баците у јак чај колутић лимуна, боја чаја ће постати близједа. Запалите палидрвце, главица ће блеснути сјајним пламеном. Ставите капљицу јода на пресјечен дио кромпира, тренутно ће се разлити плава млја.

Све ове хемијске реакције настају када двије или више материја ступе у узајамну везу, стварајући нове материје.

Неке реакције се одигравају, а да их и не примјењујемо, док је друге лако посматрати. Неке су веома брзе, друге споре. Експлозија је пример веома брзе хемијске реакције, јер се у трену

ЗДБАВНИК

распадају чврсте или течне материје ослобађајући велике количине гасова. Челична плоча дуго задржава свој сјај, али се постепено из њој појављују шаре рђе. Хемичари овај процес називају — корозија, што је пример споре, али изванредно подмукле хемијске реакције, која сваке године уништи око једног десетог дијела метала добијеног у читавом свијету.

КАО ЧАРОБНИ ШТАПИЋ

Веома често, нарочито у индустрији, потребно је убрзати ову или ону хемијску реакцију, како би се што прије добио потребан производ. У ту сврху користе се катализатори. Ове материје као чаробни штапић саме не

учествују у реакцији, али је знатно убрзавају.

Проучавајући и изводећи разне хемијске реакције, човјек стапа у природе коју је у којечему већ пре гашио. Добио је много материјала који не постоје у природи, као што су, на пример, најлон и канпон.

ФОТОСИНТЕЗА У ЛАВОРАТОРИЈИ

Свака биљка узима из ваздуха угљеник оксид, а ослобађа кисеоник. При том се у зеленом листу биљке ствара много драгоценјених материја. Овај процес назива се фотосинтеза и може се остварити само под утицајем сунчеве светлости. Јуди још никад не успјели да створе фотосинтезу у својим лабораторијама.

У средњем вијеку алхемичари су изводили хемијске реакције насумце. Мијеви су разне материје, али никад не знали шта ће добити на крају. Данас је хемија, као егзактна наука, повезана с математиком и физиком. Сада научници разгијеју како ће протећи одређена хемијска реакција, какви су услови за то потребни и какви ће произвести и у којој количини бити добијени као резултат одређене хемијске реакције.

IN MEMORIAM МИЛО С. ГРЕГОВИЋ

У Петровцу на Мору је 9. јула умро Мило Стијепов Греговић. Рођен је у Грабовици 1894. године, прошао је трновит пут печалбара и ратника. Бунтован, јер му је у срцу била само отаџбина и слобода, није признаваоничију окупацију, никакву туђу власт. Зато и бежек из аустро-угарске војске и прије у црногорској војсци у балканским ратовима. Иако није стигао до Солуне, где је био кренуо, да је свој допринос тој великој епопеји. У годинама послије првог свјетског рата увидео је да се наставља тешак живот, да се напајају народ гуљи од стране ненародног режима, да му се отима и последње парче хљеба, које се с тешком муком вадило из крипа у којем је живио. Зато је одушевљен прихватио ко-мунистичке идеје и постао одборник прве ко-мунистичке општине на Јадрану која је формирана у Петровцу.

У другом свјетском рату, иако у годинама, био је на страни народноослободилачког покрета, помагао борце и организаторе устанка. Његов дом је широм отварао врата — тако је било и раније и послије — свима које је пут водио преко паштровских брда. Посебно је помагао оне који се боре за слободу за што се и он цијelog живота борио. У рату је погинуо и његов син Јово, којег је Мило задајио причама о божјем животу и испратио га у партизане.

И у послијератној изградњи истицао се својим примјером. Увијек је био тамо где треба радио за опште добро не жалећи труда. У његовју кућу подигнута су готово сви млађи из његовог села. Био је родитељ и друг, увијек спреман да казни млађе за нешто што не ваља, а топло подстакије они који показују вољу за рад. Проживјио је часно свој вијек на што моту бити поносни његова породица, мјештани и другови из рата.

Новчане јединице

Етиопска новчана јединица је етиопски долар од 100 центи, Финска има марку од 100 пенија, Француска франак од сто сантима, Грчка драхму од 10 лепта, Холандија флорин од 100 центи, Иран ријал од 100 динара, Исланд круну од 100 сура, Италија лиру од сто чентезима. Индија има новчану јединицу рупију од 16 аса или 192 паја, Ирак ирачки динар од пет ријала, 20 дирхема или 1000 фила, а Ирска фунту од 20 шилинга или 240 пензија.

Од назива за новчанице које су и данас у употреби најстарија је „драхма“, што на грчком значи „шака“, или још боље „оно што стане у шаку“, јер је драхму сачињавало шест обола, а шест стarih обола тачно је испуњавало шаку.

Кутак за разоноду

ОДГОВОР

— Како напредује твој братић? Је ли почeo да хода?

— Није још, али ноге већ има...

ЛАСКАВАЦ

— Кажу — обраћа се муж жени — да најчешће најглујљи људи имају најљепши жене...

— Ти си најобичнији ласкавац! — одврати му супруга.

СРЕЋНИ ОТАЦ

У породилишту срећни отац пита дежурну сестру да ли је принова син.

— Она је у средини и змеју двије сестрице — одговори му сестра.

ОНА ЗНА

— Које су жене најтепераментније — плаве, црне или ријокосе?

— Питај Зору, она је била све то.

ШТА ЈЕ АПСТРАКТНО

— Дјецо, — почине учитељ — апстрактно је оно што се не може описати. Речите ми један примјер...

— Па, усјијано гвожђе.

АНЕГДОТЕ

ФРАНКЛИН И ЊЕГОВ НЕЋАК

Амерички проналазач Бенјамин Франклин, пошто је „очитao лекцију“ свом нећаку, расипник, даде, као и обично, новчаницу од сто до лара. Радостан што је та ко добро прошао, нећак зграби са стола један блок да би написао признанију за примљени новац.

Франклин, који је добро знао да је то само блеф и да му нећак никад неће вратити новац, истраже му блок из руке и рече:

КАЗАЛИ СУ...

ЉУБАВ И ЛАСКАЊЕ

СВИФТ: — Љубав према ласкану код највећег броја људи потиче од рђавог мишљења које имају о себи; код жена је обрнуто.

СТЕНДАЛ: — Жена коју волиш овог јутра није она коју си волио прошле ноћи.

ЧЕХОВ: — Ко се одмара на својим ловоровим вијеницима, тај их носи на погрешној страни.

СТРИНДБЕРГ: — У љубави, као и у политици, нема мировних преговорова, постоје само примирја.

СПИНОЗА: — Жене могу да пруже онолико пријатељства колико позајме од љубави.

БОДЛЕР: — Волим те јер, си ми дала љубав. Волим љубав, јер си ми је ти дала.

САГАН: — Љубав према љубави не води увијек ка љубави.